

วศ 117885

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ศุภจิรา ชำนาญเอื้อ
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ นางสาวสุภจิรา ชำนาญเอื้อ แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต ชัยเกียรติธรรม)

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

.....
(อาจารย์ศิริพงษ์ ทองจันทร์)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุภาพร บุภาค)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ตีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.
21 ก.พ. 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้าน โดยรวมและราย ด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่มีขนาดไม่เท่ากันส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

3. ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการบริหารงานของเทศบาล ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะใน การบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยางความถี่มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผิดประโยชน์ ด้านการมี ส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

TITLE : Public Participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality
Administration, Kantarawichai District, Maha Sarakham Province
AUTHOR : Supajira Chumnan-uea **DEGREE:** M.P.S. (Political Science)
ADVISOR : Mr. Siripong Tongchan

RAJABHAT MAHA SAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of public participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration, Kantarawichai District, Maha Sarakham Province, 2) compare public participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration based on their village size, and 3) study suggestions on public participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration. The sample group for this study consisted of 376 residents of Ta Khon Yang Sub-district. The instrument used in collecting data for the study was a 5-scale questionnaire of 30 items with 0.96 reliability, and the statistics used in analyzing the collected data were frequency, percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, LSD (Least Significant Differences) to identify paired differences, and *t*-test (Independent Sample).

Findings of the study reveal the following:

1. The overall level of public participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration was found at the moderate level ($\bar{x} = 3.35$; s.d. = 0.73); and all the specific aspects of public participation were also found at the moderate level, as shown in a descending order as follows: decision making ($\bar{x} = 3.39$; s.d. = 0.76), work implementation, ($\bar{x} = 3.36$; s.d. = 0.77), receiving benefits ($\bar{x} = 3.36$, s.d. = 0.92), and follow-up & evaluation ($\bar{x} = 3.28$, s.d. = 0.0.73), respectively.

2. Comparison of public participation in Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration according to their village size revealed that , in both over all and

specific aspects, the differences in their village size resulted in the differences in public opinion of Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration at the .05 level of statistical significance; especially their differences in opinion regarding participation in *follow-up & evaluation*, which was found at the .05 level of statistical significance.

3. The majority of the public offered the highest frequency of suggestions for Ta Khon Yang Sub-district Municipality Administration in the aspect of follow-up and evaluation, followed by receiving benefits, work implementation, and decision making, respectively.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะผู้ศึกษาได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ศิริพงษ์ ทองจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรรัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาให้คำชี้แนะแนวทาง ตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต ชัยเกียรติธรรม ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจนการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายมานพ นนสีลาด ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลท่าขอนยาง นายวินัย แสงกล้า อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และนางปิยพร ปรีวัฒนากุล ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ อาจารย์คณิตศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อแนะนำในการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ศุภจิรา ชำนาญเชื้อ

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการศึกษา	3
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	4
กรอบแนวคิดการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์การศึกษา	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	13
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองท้องถิ่น	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	19
บริบทเทศบาลตำบลท่าขนอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	53
สรุปผลการศึกษา	53
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการศึกษา	62
ภาคผนวก ข การคำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	69
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	72
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	75
ประวัติผู้ศึกษา	80

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	ตารางจำนวนประชากรของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	24
2	การจำแนกตามขนาดหมู่บ้านและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	31
3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน	42
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	43
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	44
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	46
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	47
9	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้าน	49
10	การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	50

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดการศึกษา	5
---	--------------------------	---

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	70
2 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	73

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ถือเป็นส่วนสำคัญของการเมืองสมัยใหม่ (Modern Political System) ที่หมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่มีวัตถุประสงค์ต่อการตัดสินใจหรือการกระทำของรัฐบาลทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยในแง่หลักการ ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญของประเทศมักระบุหรือกำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ ดังกรณีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 76 ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบอำนาจทุกระดับ” (จุมพล หนิมพานิช. 2545 : 181-182) อีกทั้งประชาชนยังสามารถมีบทบาทมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

จากเหตุผลของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 157-163) กำหนดให้รัฐต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยหลักในการบริหารจัดการตนเองแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพึ่งตนเองและตัดสินใจกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ของตนเอง โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก อีกทั้งตามมาตรา 287 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวด้วย (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 153-155)

การปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และยังถือว่าเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาและฝึกปฏิบัติ

เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในภารกิจของท้องถิ่น และเกิดความสำนึกถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นตนเอง และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ ประชาชนมากที่สุด โดยมีตัวแทนของประชาชน เข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรที่เรียกว่า องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาและทำภารกิจเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองให้ตรงตามเป้าหมาย อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 163)

อุดมการณ์ของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองตนเองของพลเมืองในชุมชน การปกครองตนเองของชุมชนเป็นกฎธรรมชาติของสังคม แต่เดิมชุมชนอาจมีระบบการปกครอง ตนเองแตกต่างกันออกไป เช่น ระบบชนเผ่าที่มีหัวหน้าเผ่าเป็นผู้ปกครอง ระบบเมืองเล็กเมืองน้อย ก็มีเจ้าเมืองเป็นผู้ปกครอง ฯลฯ เป็นต้น ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ นิยมจัดการปกครองตนเอง ของชุมชนแบบประชาธิปไตย หรือที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องถิ่น” ดังเช่นที่ยึดถือกันใน ประเทศไทยในปัจจุบัน ในการปกครองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้ ประชาชนพลเมืองในชุมชนร่วมกันรับผิดชอบการดำเนินกิจการสาธารณะของชุมชน (Local Public Affairs) ซึ่งเรียกว่าหลักความรับผิดชอบต่อร่วมกันของพลเมือง หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Collective Responsibility แนวความคิดนี้มาจากหลักการประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบสมาคมดั้งเดิมที่เรียกว่า Club-Like Local Politics หลักความรับผิดชอบต่อร่วมกันของพลเมืองที่วางนี้ คือที่มาของหลักการมี ส่วนร่วมของพลเมือง ในการปกครองท้องถิ่นที่ถูกต้องตามอุดมการณ์ของการปกครองตนเองนั้น เป็นการมีส่วนร่วมที่มีพื้นฐานมาจากความรับผิดชอบต่อ ร่วมกัน เรียกว่า Participation with Collective responsibility การมีส่วนร่วมที่ว่านี้เป็นพฤติกรรมกลุ่มของผู้คนในชุมชนที่ร่วมกันคิดและตัดสินใจ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันเป็นสาธารณะ Public/Community Interests ร่วมกัน (จรัส สุวรรณมาลา. 2546 : 2)

จากหลักการการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความพยายามที่จะปรับปรุงพัฒนาการบริหารงาน ให้สอดคล้องตามหลัก ธรรมาภิบาล ที่เน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตนเอง ให้มีความ โปร่งใสและพร้อมรับการตรวจสอบจากภาครัฐและภาคประชาชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ เทศบาลตำบลท่าขอนยางจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการในการดำเนินงานของเทศบาลตำบล แต่ในปัจจุบันพบว่า การดำเนินงานภายใต้ การบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง ยังพบประเด็นปัญหาที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

และมีบทบาทในการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลไม่ครอบคลุมทุกด้าน และยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญเท่าที่ควร ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนมีความเชื่อว่าตนเองได้เลือกผู้ที่เป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แล้ว และหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชนได้ จึงส่งผลให้การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงาน ทั้งด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย หรือการมีส่วนร่วมในด้านการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลยังอยู่ในระดับต่ำ (เทศบาลท่าขอนยาง. 2558 : 16-18) ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลท่าขอนยางจึงต้องตระหนักในบทบาท ภารกิจ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับชุมชนที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน และควรมีช่องทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยางในระดับใด ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้เสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปแก้ไขปรับปรุงตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำถามการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ผู้ศึกษาได้บูรณาการด้านเนื้อหาจากแนวคิดของวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

1.1.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6,046 คน (เทศบาลตำบลท่าขอนยาง. 2558 : 12)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 376 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของขนาดตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. Taro. 1973 : 727 : อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ. 2558 : 87-89)

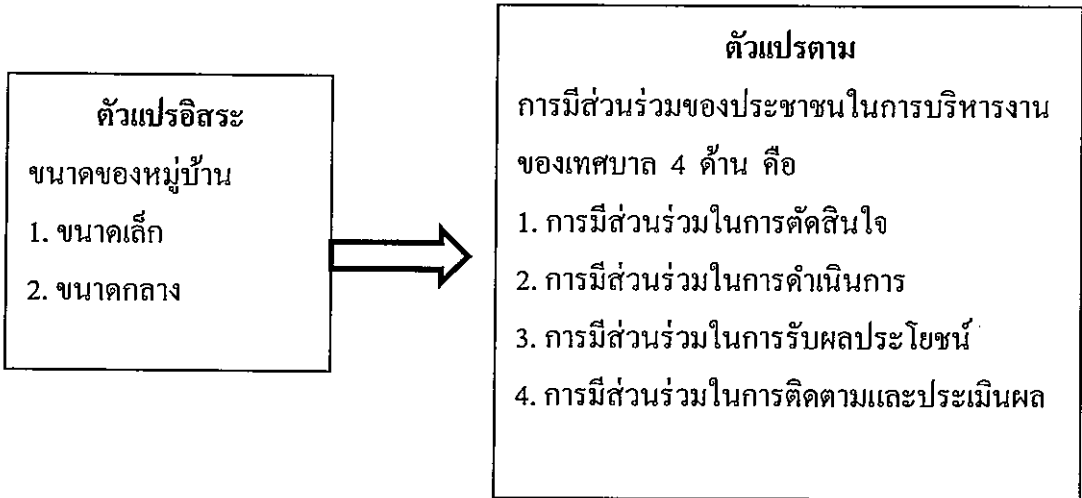
3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านจำนวน 15 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษานี้ใช้ระยะเวลา ระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. 2558

กรอบแนวคิดการศึกษา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันผู้ศึกษาขอนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง สมาชิกผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน หรือประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการของรัฐ การเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของชุมชนโดยตรง เพื่อเป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา ตลอดทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการได้แก่ การร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมการรับผลประโยชน์ และร่วมการติดตามประเมินผล

2. ด้านการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ ร่วมกำหนดนโยบาย เสนอโครงการและแผนงานต่างๆ และการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. ด้านการดำเนินการ หมายถึง ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการรับทราบถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

4. **ด้านการเข้าร่วมรับผลประโยชน์** หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์ตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลตำบลท่าขออนยางบริหาร ดำเนินการขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

5. **ด้านการติดตามและประเมินผล** หมายถึง ประชาชน มีโอกาสในการเข้าร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณของเทศบาล ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประเมินแผนงาน โครงการ ต่าง ๆ ของเทศบาล

6. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขออนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

7. **หมู่บ้านขนาดเล็ก** หมายถึง ชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 500 คน โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งขนาดหมู่บ้านตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องแนวทางการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

8. **หมู่บ้านขนาดกลาง** หมายถึง ชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่ตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 1,000 คน (โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งขนาดหมู่บ้านตามประกาศคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง แนวทางการดำเนินงาน ตามพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์การศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขออนยาง เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน

2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขออนยาง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขออนยาง เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหาร
4. บริบทของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

อดิน รพีพัฒน์ (2527 : 320) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา หรือทำทุกอย่างที่ไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้ว ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดขึ้นเอง

ดิน ปรัชญาพฤษ์ (2527 : 623) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา การเข้าไปมีเสียงในการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลกระทบของนโยบาย

สถาบันพระปกเกล้า (2547 : 2) การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุม โดยตรงจากประชาชน

พัชรินทร์ สิริสุนทร (2549 : 33) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า

การมีส่วนร่วม หมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ความต้องการและ วัฒนธรรมการพัฒนาของผู้แสดงทางสังคม (Social Actors) ทุกภาคส่วน เพื่อมีส่วนแบ่ง ในอำนาจของการตัดสินใจ และรับประโยชน์จากการพัฒนา

จิราวัลย์ วรวงศ์ (2550 : 25) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนแรก ในการค้นหาปัญหาตระหนักถึง ปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา มีส่วนร่วมในการลงทุนในส่วนของสินทรัพย์ แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2550 : 115-116) สรุปการมีส่วนร่วมนั้นมีความหมาย

2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่นคิดค้นปัญหาการ วางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมทั้ง การรับผลประโยชน์

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่เป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ

พรชัย จิตชินะกุล (2551 : 22) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมนี้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามและความ เสียสละในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เสียสละแรงกายและแรงใจ เวลา และวัสดุบางประการ เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานตามที่ตั้งไว้

อรทัย ก๊กผล (2552 : 13) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทาง ความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2535 : 26-27) ได้เสนอแนวคิดถึงลักษณะของการมีส่วนร่วม 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมที่แท้จริง โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่เริ่มทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและ ความต้องการ การร่วมความคิด และหาวิธีแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงานหรือโครงการ ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุตามที่กำหนดไว้และร่วม

ควบคุมติดตาม ประเมินผล 2) การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

จากความหมาย แนวคิด หลักการ และ ทฤษฎี สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน หรือประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการของรัฐ การเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของชุมชนโดยตรง เพื่อเป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา ตลอดทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันตัดสินใจ ดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

อकिन รพีพัฒน์ (2527 : 21-22) กล่าวถึง ปัจจัยพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เกิดจากพื้นฐานของประชาชน 4 ประการคือ

1. ประชาชนต้องการมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนนั้นต้องมีศักยภาพพอที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่นประชาชนมีความสามารถในการค้นหาความต้องการของตนเอง วางแผน บริหารจัดการองค์กรและการใช้ทรัพยากร
2. ประชาชนต้องมีความพร้อมที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนต้องมีสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพ ที่เปิดโอกาสให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วม ไม่ใช่การบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนไม่ประสงค์จะเข้าร่วม
4. ประชาชนจะต้องมีโอกาที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ โอกาสการเข้าร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจและกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542 : 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นกลุ่มสมาชิก

3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

3. ขั้นตอนและกระบวนการ การมีส่วนร่วมของชุมชน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการกระทำกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนและกระบวนการ การมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

เจมส์คีย์ ปีนทอง (2539 : 272-273) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำก็ไร้ประโยชน์เพราะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น สิ่งสำคัญที่สุด คือชาวบ้านเป็นผู้อยู่กับปัญหา และรู้จักปัญหาของตนเองดีที่สุดแต่อาจมองปัญหาไม่ชัด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นการวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสิทธิภาพของตนเอง และสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการดำเนินงาน คือ การที่ชุมชนมีทรัพยากรที่จะสามารถลงทุนและดำเนินงานได้ อย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำที่เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและดำเนินงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตนเองในการดำเนินงาน และจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่เป็นการดำเนินโดยบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ เพราะถ้าคิดถึงการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้วยังแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

อภิญา กังสนารักษ์ (2544 14-15) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

อกิน รพีพัฒน์ (2527 : 27) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 42) ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การคิด
2. การตัดสินใจ
3. การวางแผน
4. การลงมือปฏิบัติ

ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การวางแผน
3. การดำเนินงาน
4. การประเมินผล
5. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

ปารีชาติ วลัยเสถียร (2550 : 143) ได้จำแนกกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็น เพื่อการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันทีสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาการตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ร่วมกันแก้ไขปัญหามาซึ่งความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น

4. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น บนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วม

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2547 : 3) ได้นำเสนอความคิดเห็นผ่านบทความ “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย” สรุปการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็น การมองจากเมืองบนหรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม
2. การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจ โดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

จากการบูรณาการแนวคิด ขั้นตอน และกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในครั้ง นี้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมี ขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการแสดงความต้องการของประชาชน เพื่อตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกโครงการ ตามความต้องการของชุมชน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีลักษณะที่ประชาชนเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนเข้าร่วมในกิจกรรมและ โครงการตามแผนพัฒนาที่เกิดขึ้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นขั้นที่ประชาชนในชุมชนได้รับ ประโยชน์จากแผนพัฒนา โครงการ และกิจกรรมที่เกิดขึ้น
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึงประชาชนมีโอกาสเข้าร่วม ในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผล โครงการและการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้น ตลอดจน ตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครอง ของรัฐในอันที่ จะรักษาความมั่นคงและความสุขผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจาย อำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสรุปได้ดังนี้

สมมุติ กาญจนมัย (2545 : 135) ได้อธิบายความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1.1 การปกครองท้องถิ่น คือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึว่าตนมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นเกิดความ รับผิดชอบและหวงแหนต่อประ โยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อันจะมาซึ่งความศรัทธา เลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

1.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกานปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมา

เพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้อุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

1.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นจึงมีขึ้นเพื่อแบ่งเบาระยะของรัฐบาลตามความจำเป็น

1.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

1.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต

1.6 การปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งการพัฒนาในช่วงปีที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญคือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่

โดยสรุปในหลักการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นคือ การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลจัดการกิจการสาธารณะที่จำเป็นของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นเลือกตั้งผู้บริหารขึ้นมาเอง ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามนโยบายและการกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง ซึ่งท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการกำหนดนโยบายการคลังการบริหารงานบุคคลและการบริหารกิจการของท้องถิ่น ภายใต้การตรวจสอบของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และที่สำคัญคือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

2. องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2547 : 127) ได้ให้ความหมายที่จะสรุปลักษณะสำคัญขององค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

2.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

2.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่อยู่ในระดับการบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)

2.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจาก การเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน (Political Participation)

2.4 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมียอำนาจในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

2.5 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมียอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.6 หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ควรมียอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้การปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับทั้งปวงย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

2.7 หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนในส่วนรวมมีอิสระในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้หมายความว่า มีอิสระเต็มที่เพียงแต่หมายถึง เฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น ฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยรัฐจึงสงวนอำนาจในการดูแลและควบคุมอยู่

การปกครองท้องถิ่นนั้น ถ้าเกิดขึ้นบนพื้นฐานทางทฤษฎีของการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง และกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งเห็นได้จากหลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเน้นการมีอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งหรือองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการให้ความอิสระแก่ท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐบาลจึงได้เร่งรัดจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นหน่วยงานหลักในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อช่วยสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพของคนในองค์กร และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องแนวนโยบายแห่งรัฐ เพื่อนำสู่เป้าหมาย “บ้านเมืองน่าอยู่ เศรษฐกิจชุมชน และประโยชน์สุขของประชาชน”

1. อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและเพื่อมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ในปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมี 5 ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดย อบจ. รับผิดชอบงานจัดบริการสาธารณะในระดับจังหวัด รับผิดชอบงานที่มีความคาบเกี่ยวหรือซ้ำซ้อนระหว่างพื้นที่ รับผิดชอบงานจัดบริการสาธารณะขนาดใหญ่ หรือมีค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่าความสามารถของเทศบาลหรือ อบต. และมีหน้าที่ประสานงานจัดบริการสาธารณะร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ภายในจังหวัด เทศบาลมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองที่มีความเจริญหรือมีความหนาแน่นของประชากรสูง อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุดที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะในระดับตำบลที่เป็นพื้นที่ชนบทหรือมีความเจริญไม่มากนัก ส่วนกรุงเทพมหานครมีบทบาทเหมือนกับ อบจ. และเทศบาล เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด อีกทั้งมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะโดยตรง และเมืองพัทยามีบทบาทหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเหมือนกับเทศบาล

2. แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 17) ได้อธิบายว่า เทศบาล หมายถึง หน่วยการบริหารท้องถิ่นของรัฐรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายขยายความได้ว่า กฎหมายหลักของเทศบาล คือพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กฎหมายนี้บัญญัติให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองจึงทำให้เทศบาลเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถทำนิติกรรมสัญญาได้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว กระทรวง ทบวง กรมทั่วไป เทศบาลแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาเทศบาล โดยมีจำนวนที่กฎหมายกำหนดและมาจากการเลือกตั้งในเขตเทศบาลนั้น ๆ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลมีเฉพาะเท่าที่กฎหมายกำหนดให้ เช่น อำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เทศบาลยังแบ่ง

ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร การยกฐานะ การเปลี่ยนชื่อ หรือการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

3. โครงสร้างของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 14-15 และมาตรา 36 กำหนดให้แบ่งโครงสร้างของเทศบาลออกเป็นสองส่วน คือ สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลที่มากจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตามจำนวน ดังนี้

- 1.1 สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน
- 1.2 สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 18 คน
- 1.3 สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 24 คน

การดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาล อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. สภาเทศบาลมีอำนาจหน้าที่โดยสรุป ดังนี้

- 2.1 อำนาจในการตราเทศบัญญัติ
- 2.2 อำนาจในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรี
- 2.3 อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเทศบาล

3. นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และนายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาล ตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายให้ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 3.1 เทศบาลตำบล ให้มีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน จำนวน 2 คน
- 3.2 เทศบาลเมือง ให้มีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน จำนวน 3 คน
- 3.3 เทศบาลนคร ให้มีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน จำนวน 4 คน

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรี เลขานุการนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาเทศบาล เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรี โดยกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสองคน ในกรณีเทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสามคน และในกรณีเทศบาลนคร ให้แต่งตั้งได้รวมกันไม่เกินห้าคน

4. นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

4.1 กำหนดนโยบายไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

4.2 สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

4.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

4.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4.5 รักษาให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

5. พนักงานเทศบาล เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของเทศบาลที่ปฏิบัติงานประจำสำนักงานหรือนอกสำนักงานเป็นผู้นำนโยบายของนายกเทศมนตรี ไปปฏิบัติ โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. 2542 แบ่งเป็น 12 หน่วยงาน ดังนี้ สำนักปลัดเทศบาล สำนักงานกองคลัง/กองคลัง หรือฝ่ายคลัง กองหรือฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักงานช่าง/กองช่างหรือฝ่ายช่าง สำนักงานศึกษา/กองการศึกษา หรือฝ่ายการศึกษา กองหรือฝ่ายวิชาการแผน กองหรือฝ่ายช่างสุขาภิบาล กองหรือฝ่ายการแพทย์ กองหรือฝ่ายการประปา หน่วยตรวจสอบภายใน และหน่วยงานแขวง

4. หน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ ดังนี้

1. เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ตามมาตรา 50
2. เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ตามมาตรา 53
3. เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ตามมาตรา 56

ตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเทศบาลไว้ตามมาตรา 16

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายการบริหาร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ ดังนี้

บุญทัน คอกโรสง (2537 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

ศศิณา ภาธา (2550 : 330) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การจัดการหรือการบริหารงานตามแผนการดำเนินงาน หรือ นโยบายที่ดีของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง รวมถึงความร่วมมือและประสานกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ หรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้วิธีการหรือการจัดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ และศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

1. นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
2. หน้าที่ขององค์กรบริหารระดับต่างๆ
3. ปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (ทั้งโดยธรรมชาติและจากฝีมือมนุษย์)

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น คน เงิน เครื่องจักร แรงงาน และการจัดการ ให้มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของบุคคลหรือองค์กรให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และ นโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไป ปฏิบัติ

2. ลักษณะของการบริหารจัดการ

ลักษณะของงานบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ธงชัย สันติวงษ์ (2543 : 21-22)

2.1 ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของ บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์กร

2.2 ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบ ทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2.3 ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ลักษณะของการบริหารแบ่งการบริหาร ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน ดังนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2546 : 36-38)

ส่วนที่หนึ่ง การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (Public services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public or governmental organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงานของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวง รวมตลอดทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ส่วนที่สอง การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหาร ธุรกิจ (Business administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย

ส่วนที่สาม การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non-Governmental organization) ซึ่งเรียกย่อว่า หน่วยงาน เอ็นจี โอ (NGO) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิ และสมาคม

ส่วนที่สี่ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ส่วนที่ห้า การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์การดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนที่หก การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

สรุป ลักษณะของการบริหาร แบ่งออกเป็น ผู้นำองค์กร การบริหารจัดการรวมถึงภารกิจ ความรับผิดชอบ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้จัดการ ควบคุม ประสานงานเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน คือ การบริหารภาครัฐ การบริหารภาคเอกชน การบริหารที่ไม่สังกัดภาครัฐ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานของหน่วยงานภาคเอกชน

3. กระบวนการบริหาร

ลูเทอร์ กุลิก (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) (อ้างใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2546 : 39) ได้ให้แนวคิดกระบวนการบริหาร (POSDCoRB) ไว้ 7 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบริหารงานบุคคล (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)

เฮนรี ฟาโยล (อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2546 : 39) ได้ให้แนวคิดกระบวนการบริหาร (POCCC) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับการ (Commanding)

4. การประสานงาน (Coordinating)

5. การควบคุมงาน (Controlling)

สรุป กระบวนการบริหาร จะเป็นขั้นตอนการบริหารเพื่อให้องค์กรสามารถจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากแนวคิดกระบวนการบริหาร แบ่งออกได้เป็น การวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การประสานงาน การควบคุมงาน

บริบทเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

เทศบาลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งใน 11 แห่ง ของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยตั้งอยู่ด้านทิศใต้สุดของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และมีแนวเขตติดต่อกับอำเภอเมืองมหาสารคาม โดยมีแม่น้ำชีขวางกั้นเป็นแนวแบ่งเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม มีระยะทางห่างจากตัวอำเภอกันทรวิชัย ประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 6 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 38 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 24,263 ไร่ เป็นเนื้อที่ทางการเกษตร ประมาณ 17,560 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย ประมาณ 1,917 ไร่ เป็นที่สาธารณประโยชน์และอื่น ๆ ประมาณ 4,786 ไร่ (เทศบาลท่าขอนยาง, 2558 : 2ก-2) มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดเขตพื้นที่ตำบลคันธารราษฎร์
2. ทิศใต้ ติดเขตพื้นที่ตำบลแก้ง อำเภอเมืองมหาสารคาม
3. ทิศตะวันออก ติดเขตพื้นที่ตำบลขามเฒ่าพัฒนา
4. ทิศตะวันตก ติดเขตพื้นที่ตำบลขามเรียง

1. ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลท่าขอนยาง ส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ไม่มีภูเขา อาณาเขตด้านทิศใต้ติดกับเขตอำเภอเมือง มีแม่น้ำซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดมหาสารคาม ไหล่ทางยาวตามเขตแดน ประมาณ 30 กิโลเมตร ส่วนพื้นที่ป่าเป็นลักษณะป่าโปร่งตามหัวไร่ปลายนา และป่าสาธารณประโยชน์ ซึ่งมีประมาณร้อยละ 10.85 ของจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดของตำบล

2. การคมนาคม

2.1 การคมนาคมทางบกโดยทั่วไปใช้ถนนภายในหมู่บ้าน และถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นถนนลูกรัง จะมีถนนคอนกรีตและลาดยางเป็นส่วนเท่านั้น การสัญจรไปมาของประชาชนจึงยังไม่มีความสะดวกสบายมากนัก ส่วนการคมนาคมทางน้ำมีเพียง 1 สาย คือทางลำน้ำชี

2.2 ถนนสายหลัก

2.2.1 ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 213 (ถนนถีนานนท์) มหาสารคาม - กาฬสินธุ์

2.2.2 ทางหลวงแผ่นดินสายบ้านท่าขอนยาง – บ้านชี (สาย 2202)

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ เนื่องจากตำบลท่าขอนยางมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินเหนียวปนทราย ทางทิศใต้มีแม่น้ำชีเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพรอง เนื่องจากตำบลท่าขอนยางมีพื้นที่ติดถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 213 ถนนถีนานนท์ (มหาสารคาม-กาฬสินธุ์) ประกอบกับทางทิศตะวันตกติดกับเขตพื้นที่ตำบลขามเรียง ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทำให้ตำบลท่าขอนยางเป็นประตูแรกเข้าสู่มหาวิทยาลัย จึงเกิดธุรกิจที่หลากหลายเช่น ร้านค้าร้านอาหาร และหอพักเพื่อรองรับนักศึกษา อาชีพรับราชการและอาชีพรับจ้าง เป็นอีกกลุ่มอาชีพที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะอาชีพรับราชการและรับจ้าง เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรในการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกิดการขยายตัวและมีแนวโน้มที่มากขึ้น

4. สภาพสังคมและชุมชน

เทศบาลตำบลท่าขอนยางประกอบด้วยประชากรจำนวน 8,383 คน
จำนวน 4,912 ครัวเรือน ดังนี้ (เทศบาลท่าขอนยาง. 2558 : 9-10)

ตารางที่ 1 ตารางจำนวนประชากรของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
1,2,3,4	บ้านท่าขอนยาง	3,000	3,273
5	บ้านกุศร์อง	44	160
6	บ้านวังหว้า	104	317
7	บ้านคอนยม	224	417
8	บ้านคอนเวียงจันทร์	149	476
9	บ้านหัวขัว	198	675
10	บ้านไคร์นุ่น	149	542
11	บ้านท่าขอนยาง	224	339
12	บ้านคอนสวน	229	494
13	บ้านคอนเวียงจันทร์	222	593
14	บ้านไคร์นุ่น	131	566
15	บ้านหัวขัว	167	540
รวม		4,912	8,383

ที่มา : ข้อมูลทะเบียนราษฎร อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (2558 : 12)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรธิณา มะหะหมัด (2550 : 105-106) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ประชาชนมีพฤติกรรมด้านความสนใจในการบริหารงานของเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนได้ส่วนเสียกับเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชน ตามลำดับ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกือบทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงานและด้านการประเมินผล มีเพียงด้านเดียวคือการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการบริหารงานของเทศบาล มากที่สุด คือ การที่ผู้บริหาร สมาชิกเทศบาลและเจ้าหน้าที่ได้ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอยู่เสมอและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เทศบาลของประชาชน มากที่สุด คือ ไม่มีเวลาเพียงพอและภารกิจมาก และเมื่อวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรม ทุกด้านมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

วุฒิชัย กุลรัตน์ (2552 : 99-100) ได้ทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย พบว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติและการตัดสินใจ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้านการ ตรวจสอบ และด้านการรับรู้ข่าวสารตามลำดับเมื่อจำแนกตามตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง จำแนกตามเพศ และหมู่บ้าน ที่อยู่อาศัย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาณิสรา เชนันท์ (2553 : 103-104) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี พบว่า สถานภาพทางเพศและอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน การมีส่วนร่วมใน การบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน

ทัศนีย์ คำสมร (2554 : 72-73) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามน โดยรวมอยู่ในระดับ บ่อย ทั้ง 7 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการร่วมมือประสานงาน ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการจัดสำนราชการ/องค์กร ข้อเสนอแนะสำหรับการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามนในเรื่องของการค่าใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่โปร่งใส ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอแนะได้เลย

ดวงใจ ปีกกลม (2554 : 83-87) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และพบว่าขนาดของหมู่บ้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านการบริหาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ราตรี เสวโกศล (2554 : 77-79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษา บ้านคูคำ หมู่ 2 ตำบลคูคำ อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด บ้านคูคำ หมู่ 2 ตำบลคูคำ อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดระหว่าง เพศหญิงและเพศชาย อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน และมีข้อเสนอแนะในเรื่องความต้องการให้ผู้ที่ควบคุมดูแลในเรื่องของแนวทางแก้ไขป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ โดยเร่งด่วน

พรธณี ประภาวิชา (2554 : 88-92) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

บุญทอม หงษ์ษา (2555 : 98-100) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลเฝ้าไร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

เบญจพร เบ้าลี (2555 : 112-115) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไชยบุรี โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในขั้นรับประโยชน์จากการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนา ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนาตามลำดับ

พิริต ชาญฉลาด (2557 : 95-97) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดบง อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดบง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และมีส่วนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

สุมิตรา พิมทะวงษ์ (2557 : 60-61) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เปรียบเทียบตามตำแหน่งนั้น ตัวแทนหมู่บ้านมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกสภา อบต.

วัชรพงษ์ ศรีจันทร์แดง (2557 : 64-65) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอปัญหา มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล ตามลำดับ

ดังนั้นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม นี้ ผู้ศึกษาได้นำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 10 เล่ม และนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยได้บูรณาการขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ซึ่งใกล้เคียงกับบริบทสภาพแวดล้อมและความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยางและนำมาเป็นกรอบแนวทางการศึกษาในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6,046 คน (เทศบาลตำบลท่าขอนยาง. 2558 : 12)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 376 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของขนาดตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. Taro. 1973 : 727 : อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ. 2558 : 87-89)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างกำหนดไม่เกินร้อยละ 5

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$= \frac{6,046}{1 + 6,046(0.05)^2}$$

$$n = 376$$

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดสัดส่วนโดยทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ เพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน จากจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด การเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสูตรดังนี้

$$\text{สูตรคำนวณสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากร}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

$$\text{เช่น ขนาดกลุ่มตัวอย่าง หมู่ที่ 1} = \frac{376 \times 975}{6,046}$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เนื่องจากอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง มีทั้งหมด

15 หมู่บ้าน จึงทำการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้าน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 การจำแนกตามขนาดหมู่บ้าน และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ขนาดหมู่บ้าน	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านท่าขอนยาง	M	975	61
หมู่ที่ 3 บ้านท่าขอนยาง	M	610	38
หมู่ที่ 4 บ้านท่าขอนยาง	M	543	34
หมู่ที่ 2 บ้านท่าขอนยาง	S	215	13
หมู่ที่ 5 บ้านกุตร่อง	S	117	7
หมู่ที่ 6 บ้านวังหว้า	S	229	14
หมู่ที่ 7 บ้านดอนยม	S	292	18
หมู่ที่ 8 บ้านดอนเวียงจันทร์	S	340	21
หมู่ที่ 9 บ้านหัวขัว	S	493	31
หมู่ที่ 10 บ้านไคร่นุ่น	S	402	25
หมู่ที่ 11 บ้านท่าขอนยาง	S	234	15
หมู่ที่ 12 บ้านคอนสวน	S	349	22
หมู่ที่ 13 บ้านดอนเวียงจันทร์	S	406	25
หมู่ที่ 14 บ้านไคร่นุ่น	S	415	26
หมู่ที่ 15 บ้านหัวขัว	S	426	26
รวม 6,046			376

ที่มา : สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลท่าขอนยาง (2558 : 15)

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เลือกจากประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จนครบ 376 คน หากกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติไม่ครบตามเกณฑ์ ผู้ศึกษาจึงได้เลือกตัวแทนครัวเรือนถัดไป เพื่อให้ข้อมูลครบสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผู้ศึกษาได้จัดเก็บด้วยตัวเองพร้อมทั้งแต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน เพื่อช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จากประชาชนอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยางเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม (คำถามปลายเปิด)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาจากวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ โดยนำมาจัดเป็นกลุ่มแต่ละด้านให้เป็นกรอบแนวคิดสนใจ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหา ภาษา โครงสร้าง และรูปแบบ นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	+1
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ	0
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ	-1

2.3 ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.3.1 นายมานพ นนสีลาด ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลท่าขอนยาง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วุฒิการศึกษา ศศ.ม.(รัฐศาสตร์)
ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.3.2 อาจารย์วินัย แสงกล้า อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วุฒิการศึกษา กศ.ม.
(ภาษาไทย) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.3.3 นางปิยพร ปรีวัฒนากุล ครูชำนาญการพิเศษ อาจารย์คณิตศาสตร์
วิทยาลัยการอาชีวศึกษามหาสารคาม วุฒิการศึกษา กศ.ม. (วัดผลการศึกษา) ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านสถิติ

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) เท่ากับ 1.00

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงแก้ไข
แล้วนำมาเสนอคณะกรรมการควบคุมการศึกษาเห็นว่าอิสระตรวจพิจารณาอีกครั้งแล้วจึง
นำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก
รายข้อ (Item Total Correlation) โดยได้ค่าอำนาจแยกอยู่ระหว่าง 0.459 – 0.866 และ
ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.96 ตามวิธีของของ
ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 65)

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขไปปรับปรุงฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็น
เครื่องมือในการลงเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีทำขออนุญาตเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนที่ผู้ศึกษาจะเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 โดยที่ผู้ศึกษาเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมผู้ช่วยวิจัย 2 คน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 376 ฉบับ ตามหมู่บ้านที่มีกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยอธิบายถึงวิธีการในการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบ
3. ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจนครบ 376 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

- 1.1 นำแบบสอบถามจำนวน 376 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทุกฉบับ (โดยมีหมายเลขแบบสอบถาม)
- 1.2 นำแบบสอบถามมาลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding form) ในแบบลงรหัสสำหรับประมวลผลข้อมูลทางคอมพิวเตอร์
- 1.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสมาตรวจสอบความเรียบร้อยและให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดระดับค่าเฉลี่ยของการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมทั้งหมด 376 ฉบับ มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์เพื่อหาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้คำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามวิธีของลิเคิร์ต ของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

- 5 หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึงระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์แปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของ หมู่บ้านซึ่งมีอยู่ 2 ขนาด (หมู่บ้านขนาดเล็ก และหมู่บ้านขนาดกลาง) ใช้สถิติทดสอบแบบที (t-test Independent Sample)

2.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ และการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความสอดคล้อง (Content validity)

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน คำนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็น
 ของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) และค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

1.3 สถิติที่ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก

จากสูตร
$$r_{xy} = \frac{n \sum XY' - \sum X \sum Y'}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2] [n \sum Y'^2 - (\sum Y')^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อ
	Y'	แทน	คะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนั้นออกแล้ว Y' Y-X
เมื่อ	Y	แทน	คะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่นิยมใช้มาก เป็นการเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการ กับความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 ดังนั้น จะหาร้อยละจากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 101)

$$\text{จากสูตร } P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2554 : 323)

$$\text{จากสูตร } \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้
(ไพศาล วรคำ. 2554 : 297)

$$\text{สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{N-1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \sum แทน ผลรวม
 X แทน ผลรวมของจำนวนทั้งหมด
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 N แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบขนาดของหมู่บ้านใช้ สถิติทดสอบที่
t-test ดังนี้

2.2.1 กรณีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม จะใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S / \sqrt{n}} \quad df = n - 1$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ
เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 S แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มหรือจำนวนข้อมูล
 μ_0 แทน เกณฑ์

2.2.2 กรณีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม หรือข้อมูล 2 ชุด ใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}} \quad df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	ΣD	แทน	ผลรวมค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

2.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนประชากร/กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณา
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบน
Sig.	แทน	ค่าสำคัญทางสถิติทดสอบ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของหมู่บ้าน
2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบล

ท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 376 คน จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดของหมู่บ้าน		
1. ขนาดเล็ก	243	64.60
2. ขนาดกลาง	133	35.40
รวม	376	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็ก จำนวน 243 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.60) และอยู่ในหมู่บ้านขนาดกลาง จำนวน 133 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.40)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง	ระดับปัญหา		แปรผล
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.39	0.76	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.35	0.77	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.36	0.92	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.28	0.94	ปานกลาง
โดยรวม	3.35	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X}=3.35$; S.D. = 0.73) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.39$;
S.D. = 0.76) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X}=3.35$; S.D. = 0.77)
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.36$; S.D.= 0.92) และด้านการมีส่วนร่วม
ในการติดตามประเมินผล ($\bar{X}=3.28$; S.D. = 0.73) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		แปรผล
	\bar{X}	S.D.	
1. การได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอความปัญหาและความต้องการของชุมชนชน	3.76	0.90	มาก
2. การที่ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาของเทศบาล	3.56	0.94	มาก
3. การได้เข้าร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.29	0.84	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน ต่อเทศบาล	3.67	0.94	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของทางเทศบาล	3.45	0.96	ปานกลาง
6. การมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาของเทศบาล	3.44	0.95	ปานกลาง
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาร่วมกับเทศบาล	3.18	1.08	ปานกลาง
8. การมีส่วนร่วมในการกำหนดการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของเทศบาล	2.79	1.13	ปานกลาง
โดยรวม	3.39	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$; S.D. = 0.76) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 1 การได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอความปัญหาของชุมชนชน ($\bar{X} = 3.76$; S.D. = 0.90) รองลงมา ข้อ 4 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน ต่อเทศบาล ($\bar{X} = 3.67$; S.D. = 0.94) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จำนวน 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 5 การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของทางเทศบาล

($\bar{X} = 3.45$; S.D. = 0.96) รองลงมา ข้อ 6 การมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาของเทศบาล ($\bar{X} = 3.44$; S.D. = 0.95) และข้อ 3 การได้เข้าร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.29$; S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		แปรผล
	\bar{X}	S.D.	
1. การได้เข้าร่วมประชุมหมู่บ้านเพื่อจัดทำโครงการในชุมชนของตนเอง	3.52	0.79	มาก
2. การได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานในการบริหารกิจกรรมของเทศบาล	3.26	0.94	ปานกลาง
3. การได้มีส่วนร่วมในการแสดงข้อคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาล	3.47	0.92	ปานกลาง
4. การได้มีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการของชุมชน	3.10	0.98	ปานกลาง
5. การได้มีส่วนร่วมในการลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อเทศบาล	3.18	1.07	ปานกลาง
6. การได้เข้าร่วมฟังการประชุมระหว่างเทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.27	1.03	ปานกลาง
7. การได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาของชุมชนต่อเทศบาลเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาในชุมชน	3.27	1.07	ปานกลาง
8. การมีโอกาสร่วมวางแผน กำหนดแผนงานหรือโครงการ กิจกรรมของเทศบาลอย่างน้อยเพียงใด	3.58	0.88	มาก
9. เทศบาลเคยสอบถามปัญหาความต้องการในชุมชนจากท่าน เพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล	3.53	0.93	มาก
โดยรวม	3.35	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$; S.D. = 0.77) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 8 การมีโอกาสได้ร่วมวางแผน กำหนดแผนงานหรือโครงการ กิจกรรมของเทศบาลมากขึ้น เพียงใด ($\bar{X}=3.58$; S.D. = 0.88) รองลงมา ข้อ 9 เทศบาลเคยสอบถามปัญหาความต้องการ ในชุมชนจากท่าน เพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล ($\bar{X}=3.53$; S.D. = 0.93) และข้อ 1 การได้เข้าร่วมประชุมหมู่บ้านเพื่อจัดทำโครงการในชุมชน ของตนเอง ($\bar{X}=3.53$; S.D. = 0.79) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 3 การได้มีส่วนร่วมในการแสดงข้อคิดเห็นต่อการบริหารงาน ของเทศบาล ($\bar{X}=3.47$; S.D. = 0.92) รองลงมา ข้อ 6 การได้เข้าร่วมฟังการประชุมระหว่าง เทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.27$; S.D. = 1.03) และข้อ 7 การได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาของชุมชนต่อเทศบาลเพื่อจัดทำ แผนการพัฒนาในชุมชน ($\bar{X}=3.27$; S.D. = 1.07) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		แปรผล
	\bar{X}	S.D.	
1. การได้รับประโยชน์ในโครงการการพัฒนาของทางเทศบาล	3.58	1.00	มาก
2. การมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของทางเทศบาลที่ได้จัดขึ้น	3.34	1.07	ปานกลาง
3. การได้รับการสนับสนุนหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อนำไป ดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาของทางเทศบาล	3.32	1.15	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรม ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น	3.26	1.19	ปานกลาง
5. เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้น	3.24	1.15	ปานกลาง
6. การได้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลการดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมของเทศบาลมากน้อยเพียงใด	3.41	0.80	ปานกลาง
โดยรวม	3.36	0.92	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$; S.D. = 0.92) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การได้รับประโยชน์ในโครงการการพัฒนาของทางเทศบาล ($\bar{X} = 3.58$; S.D. = 1.00) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 6 การได้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมของเทศบาลมากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 3.41$; S.D. = 0.80) รองลงมา ข้อ 2 การมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของทางเทศบาลที่ได้จัดขึ้น ($\bar{X} = 3.34$; S.D. = 1.07) และข้อ 3 การได้รับการสนับสนุนหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาของทางเทศบาล ($\bar{X} = 3.32$; S.D. = 1.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		แปรผล
	\bar{X}	S.D.	
1. การได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล	3.15	0.98	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อ จัดจ้างของทางเทศบาล	2.98	1.05	ปานกลาง
3. การได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาล ได้ดำเนินการ	3.44	1.08	ปานกลาง
4. การได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของสมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหารของเทศบาล	3.34	1.13	ปานกลาง
5. การได้เข้าร่วมติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล	3.30	1.16	ปานกลาง
6. การได้เข้าร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการจัดบริการสาธารณะให้มีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงของทางเทศบาล	3.41	1.21	ปานกลาง
7. การได้ร่วมในการประเมินผลโครงการของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาล	3.37	1.20	ปานกลาง
โดยรวม	3.28	0.94	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$; S.D. = 0.94) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ข้อ 3 การได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาล ได้ดำเนินการ ($\bar{X} = 3.44$; S.D. = 1.08) รองลงมา ข้อ 6 การได้เข้าร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการจัดบริการสาธารณะให้มีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงของทางเทศบาล ($\bar{X} = 3.41$; S.D. = 1.21)

และข้อ 7 การได้ร่วมในการประเมินผลโครงการของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ของเทศบาลตามลำดับ ($\bar{X} = 3.37$; S.D. = 1.20) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน
ของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกขนาดหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้าน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			df	t	sig
	\bar{X}	S.D.	แปรผล	\bar{X}	S.D.	แปรผล			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.45	0.74	ปานกลาง	3.29	0.79	ปานกลาง	257.500	1.976	.176
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.42	0.75	ปานกลาง	3.24	0.79	ปานกลาง	258.089	2.082	.257
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.39	0.90	ปานกลาง	3.29	0.96	ปานกลาง	257.722	1.041	.134
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.42	0.85	ปานกลาง	3.03	1.04	ปานกลาง	228.538	3.662	.000*
โดยรวม	3.42	0.69	ปานกลาง	3.21	0.78	ปานกลาง	245.662	2.577	.010*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (ก)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีการกำหนดการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของเทศบาลให้ชัดเจนและเป็นตามระเบียบ	10
2. ผู้บริหารในเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาตำบลร่วมกัน	7
3. ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3
รวม	20
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	
1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการของชุมชน	15
2. ผู้บริหารควรมีการพิจารณาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อเทศบาล	8
3. ผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะทำงานในการบริหารกิจกรรมของเทศบาลให้ชัดเจน	7
รวม	30

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผิดประโยชน์	
1. เทศบาล ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น	15
2. เทศบาลควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแนะนำและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น	10
3. เทศบาลควรมีนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาของทางเทศบาล	5
รวม	30
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	
1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล	25
2. เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล	20
3. เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล	5
รวม	50
โดยรวม	130

จากตารางที่ 10 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยางความถี่มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (f=50) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผิดประโยชน์ (f=30) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (f=30) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (f=20) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเมื่อเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ คือ เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีการกำหนดการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของเทศบาลให้ชัดเจนและเป็นตามระเบียบ (f=10) รองลงมา ผู้บริหารในเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการวางแผนการพัฒนาตำบลร่วมกัน (f=7) และควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (f=3) ตามลำดับ

ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งเมื่อเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหาและความต้องการของชุมชน (f=15) รองลงมา ผู้บริหารควรมีการพิจารณาลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อเทศบาล (f=8) และผู้บริหารควรมีการจัดตั้งคณะทำงานในการบริหารกิจกรรมของเทศบาลให้ชัดเจน (f=7) ตามลำดับ

ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผิดประโยชน์ ซึ่งเมื่อเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น (f=15) รองลงมา เทศบาลควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแนะนำและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่ทางเทศบาลจัดขึ้น (f=10) และเทศบาลควรมีนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือบริจาค ทรัพย์สินเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาของทางเทศบาล (f=5) ตามลำดับ

ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งเมื่อเรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล (f=25) รองลงมา เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล (f=20) และเทศบาลตำบลท่าขอนยาง ควรมีส่วนร่วมในการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล (f=5) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยางมีความต้องการให้เทศบาลนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในเรื่องการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล และการมีส่วนร่วมในการตรวจการใช้จ่ายงบประมาณภายในเทศบาลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาขอเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

3. ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยางมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อาจเป็นเพราะว่าประชาชนภายในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง ต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องของการติดตามประเมินผล แต่อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่ยังต้องการให้เทศบาลนั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล รวมทั้งประชาชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอและกลั่นกรองปัญหาความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งสามารถให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลบ้างในบางครั้งที่สำคัญต่อประชาชน โดยตรง เพื่อสามารถมีการพัฒนาและปรับปรุงได้ตรงตามความต้องการของประชาชนสูงสุด อีกทั้งในเรื่องของการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล เนื่องจากเป็นเรื่องของสิทธิที่จะสามารถเรียกร้องได้ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย กุลรัตน์ (2552 : 99-100) ได้ทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลโพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พบว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการตัดสินใจ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ด้านการตรวจสอบ และด้านการรับรู้ข่าวสารและสอดคล้องเกี่ยวกับงานวิจัยของ ปาณิสรา เชนันท์ (2553 : 103-104) ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านโคก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้าน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่มีขนาดแตกต่างกันส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าขนาดของหมู่บ้านที่ไม่เท่ากัน จำนวนประชาชนแตกต่างกันก็ส่งผลให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กนั้นมีจำนวนมาก ความคิดและการระดมการแสดงออกย่อมมากกว่า และสังเกตได้จากด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล อีกทั้งเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล และเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย กุลรัตน์ (2552 : 99-100) ได้ทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล โพนสูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พบว่า จำแนกตามตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โพนสูง จำแนกตามเพศ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ปีกกลม (2554 : 83-87) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การจำแนกตามขนาดของหมู่บ้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านการบริหาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผลการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กมีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความแตกต่างของขนาดหมู่บ้าน นั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้

ประชาชนนั้นมีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป อาจเป็นเพราะว่าหมู่บ้านขนาดเล็กประชาชนนั้นสามารถได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของการบริหารงานของเทศบาลอย่างเต็มที่ และทุกๆ คน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่กว่านั้น ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงเทศบาลได้ เนื่องจากประชาชนมีจำนวนมาก จึงทำให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลไม่ครบทุกคน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนนั้นมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง

อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยางความถี่มากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผิดประ โยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารและบุคลากรภายในเทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีการเปิด โอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในเรื่องของ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล เทศบาลตำบลท่าขอนยางควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล และเทศบาลตำบลท่าขอนยาง ควรมีส่วนร่วมในการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทางเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ คำสมร (2554 : 72-73) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะสำหรับการมีส่วนร่วมของกรรมการหมู่บ้านในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามนในเรื่องของการค่าใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่โปร่งใส ทำให้ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอแนะได้เลย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ข้อมูลเสนอแนะ บางประการ อันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ที่สามารถนำปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความต้องการในเรื่องของการกำหนดการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของเทศบาลให้ชัดเจนและเป็นตามระเบียบพัสดุ สามารถตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และการเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน

การถกเถียงปัญหาและความต้องการของชุมชนมากที่สุด และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาลตำบลท่าขอนยาง เพื่อจะส่งผลให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามความต้องการประชาชนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2550.
- จรัส สุวรรณมาลา. กระจายอำนาจอย่างไร สร้างประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2546.
- จิราวัลย์ วรวงศ์. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล
ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล หนีมพานิช. กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2539.
- ดวงใจ ปีกกลม. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยวัง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระ
ร.ม.(รัฐศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554.
- ดิณ ปรัชญาพฤทธิ. พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การเรื่องภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- ทัศนีย์ คำสมร. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554. ถ่ายเอกสาร.
- เทศบาลท่าขอนยาง. แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. (2558-2560) ของเทศบาลท่าขอนยาง อำเภอกันทร
วิชัย จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : เทศบาลท่าขอนยาง, 2558.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2545.
- บุญทอม หงษ์ษา, พันจำโท. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.
- บุญทัน ดอกไธสง. การจัดการองค์การ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537.

- เบญจพร เป้าลี. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
ไผ่บุรีอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ รม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.
- ประทาน คงฤทธิศึกษาธิการ. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2547.
- ปรีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- ปานิสรา เดชนันท์. ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล
บ้านโคก อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ รม. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- ปิยบุษ แสงวฑู. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม
อำเภอเสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- พรชัย จิตชินะกุล. แนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ก่อให้เกิด
เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
2551.
- พรรณี ประภาวิชา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ ร.ม.(รัฐศาสตร์)
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554. ถ่ายเอกสาร.
- พระปกเกล้า, สถาบัน. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่น หมวดประชาสังคมกับการปกครองท้องถิ่น
การเมืองและการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส, 2547
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2549.
- พิริต ชาญฉลาด. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดบง
อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม, 2557.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. สังคม วัฒนธรรม และการบริหารแบบไทย. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม,
2547.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน,” วารสารพัฒนาชุมชน. 25 (28) : 27-28 ,
ม.ป.ป., 2535.

ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม : ตักศิลาการพิมพ์, 2554.

“พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546,”

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 124ก. หน้า 30-31. 22 ธันวาคม 2546.

ราตรี เสาศิล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด :

กรณีศึกษาบ้านคูคำ หมู่ 2 ตำบลคูคำ อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระ
ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2554. ถ่ายเอกสาร.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127. 24
สิงหาคม 2550.

วุฒิชัย กุลรัตน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การ

บริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. ค้นคว้าอิสระ ปร.ม. เลข :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.

วัชรพงษ์ ศรีจันทร์แดง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี : กรณีศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อเต่า อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ
ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557. ถ่ายเอกสาร.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารจัดการเทศบาลในยุคลปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพฯ : บี.เจ.เพรส.

โปรเซสเซอร์, 2546.

ศศิณา ภารา. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพลส (1989), 2550.

สมสุข กาญจโนมัย. การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ไททรรศ์, 2545.

สุมิตตา พิมพ์วงษ์. การมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ
ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.

อดิน รพีพัฒน์,ม.ร.ว. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม

ไทย. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527.

อภิัญญา กังสนารักษ์. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับคณะ

ของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

อรทัย ถักผล. คู่คิดคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี :

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, 2552.

อารีณา มะหะหมัดมี. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้

อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. ค้นคว้าอิสระ ปร.ม. ขอนแก่น :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถาม ฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษา
 หลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แบบสอบถามฉบับนี้มี
 ทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
 ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน
 ของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นคำถาม
 แบบปลายเปิด

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วม
 ของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย
 จังหวัดมหาสารคาม จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบจะเป็นความคิดเห็นตามความรู้สึก
 ของแต่ละบุคคลซึ่งย่อมแตกต่างกันได้

3. ขอความกรุณาให้ท่านได้ตอบคำถามให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล
 ที่จะนำไปใช้

4. ข้อมูลในแบบสอบถามเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการศึกษาท่านนั้นจะไม่มี
 ผลกระทบถึงท่านและชุมชนของท่านอย่างแน่นอน

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูง

ศุภจิรา ชำนาญเอื้อ

นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความในช่องว่าง
ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. ขนาดของหมู่บ้าน

ขนาดเล็ก

ขนาดกลาง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล

ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1	ท่านได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอความ ปัญหาของชุมชน					
2	ท่านได้แสดงความคิดเห็นเพื่อใช้ในการ กำหนดนโยบายการพัฒนาของเทศบาล					
3	ท่านได้เข้าร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่ เกิดในชุมชน					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชน ต่อเทศบาล					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของ ทางเทศบาล					
6	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการหรือ กิจกรรมในการพัฒนาของเทศบาล					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานเทศบาล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆของเทศบาล					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
9	ท่านได้เข้าร่วมประชุมหมู่บ้านเพื่อจัดทำ โครงการในชุมชนของตนเอง					
10	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานใน การบริหารกิจกรรมของเทศบาล					
11	ท่านได้มีส่วนร่วมในการแสดงข้อคิดเห็นต่อ การบริหารงานของเทศบาล					
12	ท่านได้มีส่วนร่วมในการกลั่นกรองปัญหา และความต้องการของชุมชน					
13	ท่านได้มีส่วนร่วมในการลำดับความสำคัญ ของปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อ เทศบาล					
14	ท่านได้เข้าร่วมฟังการประชุมระหว่าง เทศบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง ความเข้าใจและร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น					
15	ท่านได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาของ ชุมชนต่อเทศบาลเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาใน ชุมชน					
16	ท่านมีโอกาสร่วมวางแผน กำหนด แผนงานหรือโครงการ กิจกรรมของเทศบาล อย่างน้อยเพียงใด					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	เทศบาลเคยสอบถามปัญหาความต้องการในชุมชนจากท่าน เพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาของเทศบาล					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผลประโยชน์						
18	ท่านได้รับประโยชน์ในโครงการการพัฒนาของทางเทศบาล					
19	ท่านมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของทางเทศบาลที่ได้จัดขึ้น					
20	ท่านได้รับการสนับสนุนหรือบริจาคทรัพย์สินเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาของทางเทศบาล					
21	ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้น					
22	เทศบาลได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น					
23	ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมของเทศบาลอย่างน้อยเพียงใด					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล						
24	ท่านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล					
25	ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงานจัดซื้อจัดจ้างของทางเทศบาล					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานเทศบาล	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26	ท่านได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความ ก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาล ได้ดำเนินการ					
27	ท่านได้ติดตามและตรวจสอบการทำงานของ สมาชิกสภาเทศบาลและผู้บริหารของเทศบาล					
28	ท่านได้เข้าร่วมติดตามเรื่องร้องเรียนของ ประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของทาง เทศบาล					
29	ท่านได้เข้าร่วมในการตรวจสอบประเมินผล การจัดบริการสาธารณะให้มีคุณภาพ เป็น ธรรมและทั่วถึงของทางเทศบาล					
30	ท่านได้ร่วมในการประเมินผลโครงการของ เทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล
ท่าขนอย อำเภอแก่นทววิทย จังหวัดมหาสารคาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผลประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถาม ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1

คำถาม ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.549-.842
ข้อ 1	.664
ข้อ 2	.723
ข้อ 3	.549
ข้อ 4	.842
ข้อ 5	.927
ข้อ 6	.895
ข้อ 7	.731
ข้อ 8	.815
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	.584-.866
ข้อ 9	.753
ข้อ 10	.740
ข้อ 11	.866
ข้อ 12	.895
ข้อ 13	.718
ข้อ 14	.712
ข้อ 15	.610
ข้อ 16	.584
ข้อ 17	.764
ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้ารับผลประโยชน์	.459-.796
ข้อ 18	.796
ข้อ 19	.736
ข้อ 20	.715
ข้อ 21	.475
ข้อ 22	.459

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
ข้อ 23	.625
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	.471-.808
ข้อ 24	.616
ข้อ 25	.604
ข้อ 26	.794
ข้อ 27	.808
ข้อ 28	.696
ข้อ 29	.471
ข้อ 30	.600

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.969

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศ.รปศ ๐๐๔๗/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลท่าขอนยาง

ด้วย นางสาวศุภจิรา ชำนาญเอื้อ รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้แทนครัวเรือนละ ๑ คน จำนวน ๓๗๖ ครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

รสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ๐๐๔๖/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลท่าขอนยาง

ด้วย นางสาวศุภจิรา ชำนาญเอื้อ รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้แทนครัวเรือนๆละ ๑ คน จำนวน ๓๐ ครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

รสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

ที่ รศ.รปศ ๖๐๐๔๕/๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณปิยพร ปรียาวัฒนากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศุภจิรา ชำนาญเอื้อ รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
 ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

รสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ ๑๐๐๔๕/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณมานพ นนสีลาด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวศุภจิรา ชำนาญเอื้อ รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๖๐๑๒๐๒๐๗ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านภาษา
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ – นามสกุล นางสาวศุภจิรา ชำนาญเอื้อ
วัน เดือน ปีเกิด 27 กันยายน 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน 195/7 หมู่ 13 หมู่บ้านราชวดี ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน ธุรกิจส่วนตัว

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม